

Guia de vegetació dunar de les platges metropolitanes

Aquesta guia recull una representació de les plantes pròpies dels ecosistemes dunars que es poden observar a les platges del delta del Llobregat.

Introducció

La vegetació dunar és el conjunt de plantes que es consideren pròpies de les dunes i que estan adaptades a les zones de platja. Les platges són la primera barrera que protegeix el territori de la força del mar i s'hi poden observar diferents zones: sorra nua, dunes i maresmes. Les dinàmiques meteorològiques i marítimes que hi tenen lloc són molt intenses (marees, temporals, etc.), i per això estan exposades a canvis i alteracions constants.

Les particularitats de la platja han donat lloc a curioses adaptacions dels éssers que hi viuen. Es tracta de plantes i animals que per sobreviure han desenvolupat unes característiques específiques que els permeten suportar les condicions de vida d'aquest medi tan exigent: el substrat es mou, la insolació és molt elevada, el nivell de salinitat és extrem, hi ha molt poca humitat i, a més, els nutrients són molt escassos.

A peu de platja, no obstant això, també es poden observar altres plantes no tan específiques, però també habituals en aquests indrets.

Guia de vegetació dunar

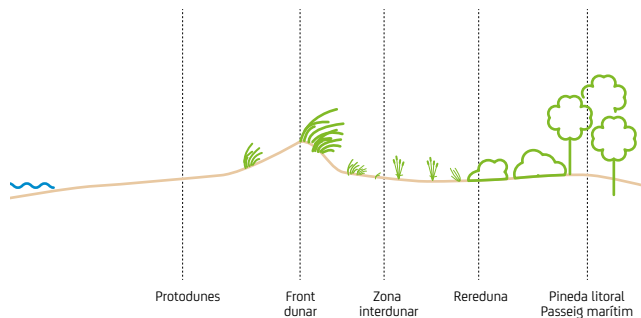

Sistemes dunars

Les plantes que veiem a la platja impulsen el creixement, el moviment i la fixació de les dunes. Per exemple, la vegetació més alta fa reduir la velocitat del vent que porta sorra. Aquesta desacceleració del vent és prou pronunciada per fer caure granets de sorra, que comencen a formar dunes primigènies (anomenades protodunes). Ahora, hi ha plantes amb arrels molt potents que formen una xarxa densa juntament amb els rizomes (tiges subterrànies). Arrels i rizomes s'ensorren avall i, a més de facilitar a la planta l'adaptació a la mobilitat del substrat, ajuden a fixar la sorra de les platges. Per tant, podem dir que la vegetació s'ha adaptat a les dunes i a la vegada les dunes creixen gràcies a la vegetació.

Les dunes suporten uns ecosistemes molt especials i amb una elevada diversitat, ja que s'hi poden trobar zones humides i també altres de més seques, així com zones molt exposades al vent o punts ben arrecerats, etc. Tota aquesta diversitat concentrada en tan poc espai fa que aquests ecosistemes siguin especialment fràgils.

D'entre les espècies que s'hi poden trobar, també hi ha fauna que normalment costa de veure, però que no per això és menys important: aus marines que s'hi alimenten, hi descansen i hi nien, papallones i altres insectes autòctons, etc. Per tot això, aquests espais s'anomenen sistemes dunars.

Guia de vegetació dunar

Recuperació del litoral

Molts sistemes dunars del litoral han estat fortament castigats, modificats i fins i tot destruïts en molts punts a causa de la construcció, sobretot al llarg de la segona meitat del segle XX. A més, els ports també han interferit en la dinàmica i els processos naturals d'evolució del litoral.

A les platges de la metròpolis de Barcelona, tanmateix, s'han conservat algunes zones dunars als espais naturals del delta del Llobregat. En altres platges més urbanes, on pràcticament s'havien arribat a perdre aquests ecosistemes, s'han anat regenerant, en gran part gràcies a l'impuls de l'AMB, que hi duu a terme diverses actuacions incloses dins del Pla de millora de la biodiversitat. Algunes de les actuacions que han permès recuperar els espais dunars dels municipis de Castelldefels, Gavà, Viladecans i el Prat de Llobregat han estat: protecció de la vegetació amb tancaments de pal i corda, reconstrucció de dunes, plantacions de vegetació dunar, eliminació de vegetació invasora, instal·lació de cartells informatius, activitats formatives, projectes participatius i conscienciació ciutadana.

Avui dia, doncs, podem gaudir d'unes platges que, malgrat la immensa superfície urbanitzada, han recuperat aquests sistemes dunars amb vegetació que formen un cordó pràcticament continu al llarg de 17 km. Així, s'ha recuperat una part del paisatge costaner català i s'ha millorat la protecció de les platges per tal que puguin continuar sent l'espai públic més utilitzat, un espai de descans i de salut per als habitants de la metròpolis.

Índex

Alfals marí	6	Esporòbol	22
Barrella	7	Estaquís marítima	23
Bolenga	8	Fonoll marí	24
Borró	9	Gavó marí	25
Bufalaga	10	Jonc	26
Calabruix	11	Jull de platja	27
Campaneta de mar	12	Lleteresa de platja	28
Canya	13	Lleterola de platja	29
Card marí	14	Lliri de mar	30
Cent nusos de mar	15	Lot de Creta	31
Cospí marí	16	Mansega marina	32
Cotonet de mar	17	Marèsia	33
Crucianel·la	18	Rave de mar	34
Cutàndia	19	Silene	35
Equinòfora	20	Violer de mar	36
Espartina	21	Violeta de mar	37

Alfals marí

Nom científic | *Medicago marina*

Nom comú | Alfals marí, melgó marí, trèvol de platja, userda marina

Família | Lleguminoses

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | **A** | **M** | **J** | J | A | S | O | N | D |

Planta herbàcia perenne fàcilment identificable, ja que es troba tota coberta d'una pilositat densa i suau que li dona un aspecte molt característic. Aquesta pilositat és un bon exemple d'adaptació a l'excés d'insolació dels llocs on viu, perquè fa que la planta no perdi tanta aigua per evaporació, a la vegada que l'ajuda a captar la humitat de l'aire. És de color gris verdós pàl·lid i amb unes petites flors de color groc que apareixen en grups compactes de diverses unitats.

Barrella

Nom científic | *Salsola kali*

Nom comú | Barrella, barrella borda, barrella punxosa, sosa

Família | Quenopodiàcies

Distribució | Pluriregional

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | **M** | J | J | **A** | **S** | O | N | D |

És una herba de cicle anual, és a dir que floreix, germina i mor en el cicle d'un any. Té aspecte de planta espinosa amb tiges ramificades i fulles rígides que acaben en una petita espina. La planta, un cop seca, es desprèn de la sorra i es pot veure rodolar per les dunes quan fa vent, moment en què allibera les llavors, que es dispersen per allà on passa. Va ser molt utilitzada fins a finals del segle XIX perquè, un cop cremada, les cendres tenen una elevada concentració de carbonat sòdic (sosa), que s'utilitzava per elaborar sabó i també vidre. Es pot veure a primera línia (duna embrionària). És de les primeres espècies en consolidar-se a la sorra després de possibles alteracions (com ara fort onatge, inundacions, etc.).

És freqüent a Viladecans i al Prat de Llobregat.

Bolenga

Nom científic | *Echium arenarium*

Nom comú | Bolenga, èquium arenari

Família | Boraginàcies

Distribució | Mediterrània occidental

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos, costa rocosa, arenals i erms del litoral

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | J | A | S | O | N | D |

Herba petita que pot assolir 30 cm d'alçària, caracteritzada perquè està tota recoberta de pèls rígids i llargs, que l'ajuden a captar la humitat de l'aire, i de color blanc, de manera que reflecteixen la llum i així disminueixen la calor a la superfície de la planta. Les flors són tubulars amb forma de campaneta, d'un color blau intens inconfusible.

Vegetació dunar

Borró

Nom científic | *Ammophila arenaria*

Nom comú | Borró

Família | Gramínies (poàcies)

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | **M** | J | J | A | S | O | N | D |

Gramínia molt característica dels sistemes dunars: molt sovint es troba entre la part mitjana de les dunes i el mar. Ressalta el seu gran paper en la fixació de sorra. Proveeix hàbitat i refugi a la fauna de les dunes. Es tracta d'una planta halòfita (adaptada a medis salins) i xeròfita (adaptada a l'escassetat d'aigua), molt resistent a les sequeres. Té uns rizomes que li permeten arrelar-se amb força a la sorra i formar mates denses. Les fulles són llargues i estretes, unides a la tija. Aquesta planta es considera un típic exemple de planta creadora de dunes: el vent que porta els grans de sorra redueix lleugerament la velocitat quan passa a través de les tiges, prou perquè una part d'aquesta sorra caigui a terra. D'aquesta manera, amb el temps, les dunes van creixent.

És abundant a Castelldefels i Gavà.

Bufalaga

Nom científic | *Thymelaea hirsuta*

Nom comú | Bufalaga, pala marina, peu de milà

Família | Tímeleàcies

Distribució | Mediterrània

Estat de conservació | Pràcticament desapareguda

Hàbitat | Vegetació litoral i erms molt àrids

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | J | A | S | O | N | D |

Planta perenne, arbustiva i molt fàcil d'identificar. Les branques estan cobertes de petites fulles de color verd, dures, que se superposen les unes sobre les altres com escates. Aquestes branques no són rígides, sinó que més aviat cauen com ho faria un desmai. Les flors són molt petites i groguenques. Floreix a l'hivern i durant la primavera.

És una planta típica de rereduna, malgrat que es considera pràcticament desapareguda a la zona. Avui en dia, tanmateix, es pot observar a Gavà gràcies a les tasques de regeneració de dunes.

Calabruix

Nom científic | *Aetheorhiza bulbosa*

Nom comú | Calabruix, lleganyosa, patata de bruixa, patata bruixa, porcellana

Família | Compostes (asteràcies)

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | **M** | **A** | **M** | J | J | A | S | O | N | D |

Herba de flors grogues, perenne i composta, que pot recordar la dent de lleó. Les fulles són allargades i molt poc dividides. Sota la sorra presenta una xarxa de rizomes (tiges subterrànies) que ajuden a fixar la sorra de la platja, i també uns tubercles de color blanc. El fruit està format per tot de filaments de color blanc.

Campaneta de mar

Nom científic | *Calystegia soldanella*

Nom comú | Campaneta de mar, corretjola blanca, corretjola de platja

Família | Convolvulàcies

Distribució | Pluriregional

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | **M** | **J** | J | **A** | **S** | O | N | D |

Planta herbàcia inconfusible per la seva gran flor rosada, solitària i acampanada d'uns 6 cm de longitud. Està formada per cinc pètals completament soldats entre si, amb estries de color blanc que dibuixen una estrella a l'interior. Les fulles són força carneses, gairebé rodones. Molt sovint la trobem a primera línia de duna entapissant la sorra a la primavera, tot i que durant l'hivern i part de la tardor només se'n poden veure les fulles. També se li atribueixen propietats medicinals com a purgant.

És abundant a totes les platges del delta del Llobregat.

Canya

Nom científic | *Saccharum ravennae*

Nom comú | Canya, canyamel, cesquera

Família | Gramínies (poàcies)

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Sòls humits

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | **J** | **A** | **S** | **O** | N | D |

Gramínia que habita en depressions humides interdunars, vora dels rius, al costat de cursos d'aigua o en llocs deprimits on la capa freàtica és més a prop de la superfície. Té les tiges robustes, de fins a dos metres d'alçària. La inflorescència (grup de flors) és molt visible amb una mena de plomalls de color blanc d'entre 25 i 60 cm. No s'ha de confondre amb el plomall de la pampa (*Cortadeia selloana*), una planta ornamental i invasora.

Se'n poden veure alguns exemplars a Castelldefels i Gavà.

Card marí

Nom científic | *Eryngium maritimum*

Nom comú | Card marí, card de platja, card d'arenal, panical marí

Família | Umbel·líferes (apiàcies)

Distribució | Pluriregional

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | **M** | **J** | J | **A** | S | O | N | D |

El card de les platges és una planta perenne espinosa que es caracteritza per les seves fulles dures i punxents de color gris clar amb el nervi molt prominent de color blanc. Les flors, petites i densament agrupades en una massa compacta, poden agafar tons blavosos i lil·losos, que també poden tenyir les fulles que té a la vora. Per això, aquesta planta llueix uns tons espectaculars. Té un rizoma (tija subterrània) que pot arribar a bastanta profunditat, fet que li permet fixar-se bé a la duna. Es pot observar sobretot a la primera franja de la rereduna.

Abans era molt escassa en algunes zones del sud del Delta, on actualment s'ha recuperat força.

Cent nusus de mar

Nom científic | *Polygonum maritimum*

Nom comú | Cent nusus de la mar, estiravelles, passacamins marí, polígonum marí

Família | Polígonàcies

Distribució | Pluriregional

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | J | A | S | O | N | D |

Planta perenne que viu postrada sobre la sorra. És una de les plantes que molt sovint són responsables de la formació de protodunes o dunes embrionàries. Té tendència a ennegrir-se quan s'asseca. La base de les tiges és gairebé llenyosa amb nervis. Les fulles són alternes, lleugerament carneses i d'un color verd cendrós. Les flors són blanques o rosades, molt petites i es poden veure en floració pràcticament tot l'any, excepte els mesos més freds.

Cospí marí

Nom científic | *Pseudorhiza pumila*

Nom comú | Cospí marí, cospí de mar

Família | Umbel·líferes (apiàcies)

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | **A** | **M** | **J** | J | A | S | O | N | D |

Planta amb tiges ramificades i fulles molt dividides que queden disposades sobre la sorra. La inflorescència (grup de flors) també pot quedar sobre la sorra o aixecar-se una mica a sobre d'un peduncle. Com moltes altres espècies, tota la planta és coberta de pèls una mica rígids, que l'ajuden a captar la humitat de l'aire (quan hi ha boira, per exemple), una característica molt útil, ja que al sòl on viu l'aigua és escassa. Les flors són de color blanc o rosat i els fruits són molt característics, ovalats i coberts per fileres de petites espines. És una planta molt discreta i menuda, però és abundant.

Cotonet de mar

Nom científic | *Otantus maritimus*

Nom comú | Cotonet de mar, herba blanca, perlina, perlina blanca, perlina marina

Família | Compostes (asteràcies)

Distribució | Pluriregional

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | J | A | S | O | N | D |

Planta perenne amb nombroses tiges verticals de fins a 50 cm. Les tiges, juntament amb les fulles, semblen de cotó (d'aquí que se'n digui cotonet de mar), perquè estan completament cobertes de pèls. Això redueix la pèrdua d'aigua per transpiració de la planta. Al final de la tija s'hi formen petites flors de color groc ben entrat l'estiu.

Crucianel·la

Nom científic | *Crucianella maritima*

Nom comú | Crucianel·la, crucianel·la marina, crucianel·la marítima

Família | Rubiàcies

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos i arenals marítims

Època de floració

| G | F | M | **A** | **M** | J | J | **A** | **S** | O | N | D |

Planta perenne que viu sobre substrat sorrenc i que necessita sòls més estables i suporta menys l'exposició a la salinitat i a la mobilitat de la sorra. Per això és una planta típica de la rereduna. Les fulles són denses: creixen les unes sobre les altres, de quatre en quatre i en forma de creu. Forma una comunitat llenyosa i baixa. Durant la primavera i l'estiu fa unes flors petites de color groc.

Cutàndia

Nom científic | *Cutandia maritima*

Nom comú | Cutàndia

Família | Gramínies (poàcies)

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | **A** | **M** | **J** | J | A | S | O | N | D |

Gramínia amb tiges rígides, generalment estirades sobre de la sorra. Poden assolir mig metre d'alçària. Sovint prenen una coloració vermellosa. La inflorescència (el conjunt de flors i la seva disposició) té unes branques obertes amb unes espiguetes allargades i rígides. Sol estar distribuïda a primera línia de duna. No és escassa, però és la típica planta que passa desapercebuda.

Equinòfora

Nom científic | *Echinophora spinosa*

Nom comú | Equinòfora, equinòfora espinosa

Família | Umbel·líferes (apiàcies)

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | **J** | **A** | **S** | O | N | D |

Espècie perenne que es troba sobretot a la zona del front dunar (duna primària, la més propera al mar). Fa fins a 50 cm d'alçària i 1 metre de diàmetre. Té tiges erectes, ramificades i estriades. Es caracteritza per les seves fulles acabades en espina i flors amb pètals de color blanc. A l'hivern, la part aèria d'aquesta planta s'asseca i es pot arribar desprendre de la sorra, però les parts vives es mantenen soterrades perquè la planta pugui tornar a brotar.

Es pot observar a totes les platges del delta del Llobregat.

Espartina

Nom científic | *Spartina versicolor*

Nom comú | Borró, espartina, espartina júncia, gram de mallada

Família | Gramínies

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Vores d'aigua, llocs humits més o menys salabrosos

Època de floració

| G | F | M | **A** | **M** | J | J | **A** | S | O | N | D |

Gramínia semblant al borro (*Ammophila arenaria*) i al jull (*Elymus fractus*). Les tiges poden fer entre 60 i 150 cm i són trencadisses. Les fulles canvien de color cap a tons porpres durant la maduració. A la primavera i l'estiu la podem observar amb espigues de 3 a 5 cm al capdamunt.

Abans era molt estesa a les zones inundables de la rereplatja. Actualment s'estan fent esforços per reintroduir-la en aquests sistemes dunars. Avui en dia la podem trobar a Viladecans.

Esporòbol

Nom científic | *Sporobolus pungens*

Nom comú | Esporòbol, esporòbol arenari, gram de platja

Família | Gramínies

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | J | A | S | O | N | D |

Gramínia pionera del front dunar, és a dir, és de les primeres plantes que poden créixer a les dunes que s'estan formant. És fàcil de trobar i reconèixer al límit de les dunes pel costat que mira al mar. Té tiges reptants o subterrànies (rizomes) que fixen la sorra a primera línia de platja. Té fulles abundants, dures, disposades per parelles a banda i banda de les tiges amb pèls a l'anvers. A la part de dalt de les tiges s'hi poden observar unes espiguetes molt petites, de fins a 3 mm. Aquesta espècie pot recordar el gram, però se'n diferencia perquè té les fulles molt més dures.

Nota

No es disposa d'una avaluació de l'estat de conservació de l'espècie a escala mundial, però sí per a l'Estat espanyol (estat crític, CR), i per a Catalunya (en perill d'extinció, EN).

Estaquis marítima

Nom científic | *Stachys maritima*

Nom comú | Estaquis marítima, estaquis de mar

Família | Labiades

Grau d'amenaça | En perill d'extinció

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos i arenals marítics

Època de floració

| G | F | M | A | **M** | J | J | A | **S** | O | N | D |

Planta herbàcia, perenne, amb un complex sistema d'arrels. És una planta molt pelosa, amb tiges que fan entre 10 i 30 cm, erectes o ascendents. Les fulles també estan cobertes de pèl i presenten els nervis ben marcats. Les flors són d'un color groc llimona pàl·lid.

Al delta del Llobregat, l'espècie era considerada molt abundant als anys vint del s. XX, i sembla que encara ho era prou als anys cinquanta. A partir d'aleshores, va iniciar-se'n un retrocés gradual fins que gairebé es va extingir al Baix Llobregat. Encara es tenia constància d'alguns peus d'aquesta planta fins al gener del 2020, però malauradament el temporal Gloria els va fer desaparèixer. Tanmateix, els sistemes dunars són molt extensos, i s'espera que encara en quedin alguns exemplars.

Fonoll marí

Nom científic | *Crithmum maritimum*

Nom comú | Fonoll marí, fenoll marí

Família | Umbel·líferes (apiàcies)

Distribució | Pluriregional

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos i costa rocosa

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | J | A | S | O | N | D |

Planta perenne, de base llenyosa i ramificada. Les fulles són allargades i les flors, d'una coloració verdosa. L'aroma d'aquesta planta recorda el fonoll, i per això té aquest nom. És comestible i se li atribueixen propietats medicinals. Els antics navegants se n'enduien a les traveses per combatre l'escorbut.

Es pot trobar a les platges del delta del Llobregat i també en altres platges rocoses, com Badalona i Montgat.

Gavó marí

Nom científic | *Ononis natrix*

Nom comú | Gavó, gavó groc, gavó marí, unglà de gat, pegalosa, atrapamosques

Família | Lleguminoses

Distribució | Latemediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos i llocs secs i assolellats

Època de floració

| G | F | M | **A** | **M** | J | J | **A** | S | O | N | D |

Planta perenne pràcticament tota recoberta de pèl. És una planta típica de rereduna i és molt característica per les seves fulles enganxifoses, on s'hi poden arribar a veure adherits granets de sorra, petites llavors i fins i tot algun insecte. Fa una flor de color groc visible durant la primavera i l'estiu.

És molt freqüent a les zones més estables de les dunes de Castelldefels i Gavà.

Jonc

Nom científic | *Juncus acutus*

Nom comú | Jonc, jonc agut

Família | Juncàcies

Distribució | Pluriregional

Hàbitat | Maresmes i llocs humits salins

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | J | A | S | O | N | D |

És el típic jonc que forma mates denses que poden superar el metre i mig d'alçària. Les fulles són cilíndriques, rígides i punxents, amb flors agrupades (inflorescència) i compactes de color castany. Es troben a les depressions humides i inundables, entre les dunes, en indrets on el nivell freàtic és a prop.

Es pot observar a Castelldefels i altres platges amb zones humides.

Jull de platja

Nom científic | *Agropyrum junceum* (*Elymus fractus*)

Nom comú | Jull de platja, gram prim, agopir mediterrani, fenosa mediterrània

Família | Gramínies (poàcies)

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | **M** | J | J | **A** | S | O | N | D |

Gramínia típica del front dunar, on és molt eficaç com a fixadora de la sorra i generadora de dunes. Creix a partir de tiges subterrànies (rizomes). Les tiges de la superfície, d'entre 20 i 60 cm, són rígides però fràgils. Es diferencia del borro perquè és més petita i forma gespes poc denses. També es pot diferenciar durant la primavera i l'estiu per la inflorescència (disposició de les flors): es tracta d'una espiga on les espiguetes estan directament aplicades a la tija. És freqüent a totes les platges.

Lleteresa de platja

Nom científic | *Euphorbia paralias*

Família | Euforbiàcies

Nom comú | Lleteresa de platja, lleteresa de sorral, lletrera marítima

Distribució | Pluriregional

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | **M** | **J** | J | A | S | O | N | D |

Planta perenne adaptada a viure en medis salins (halòfita) i sobre substrat sorrenc (psammòfila). Presenta múltiples tiges erectes que poden arribar a fer entre 30 i 80 cm d'alçària. Les fulles són de tonalitats glauques, rígides i disposades cap enlaire tot resseguint la tija. El conjunt de flors (inflorescència) és d'un color verd clar tirant a groguenc. La saba d'aquestes plantes recorda la llet (d'aquí li ve el nom), però cal vigilar perquè pot ser irritant.

Lleterola de platja

Nom científic | *Euphorbia peplis*

Nom comú | Lleterola de platja

Família | Euforbiàcies

Distribució | Pluriregional

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | **M** | J | J | A | S | O | N | D |

Petita fanerògama (que es reproduïx per llavors) anual. Les tiges, generalment quatre a la base, fan 10-20 cm de llarg. Estan disposades arran de sorra i sovint tenen un to vermellós molt característic. Les fulles són oposades d'1 a 2 cm de llarg de color verd grisós.

És una espècie que s'ha tornat rara, probablement a causa de l'alteració del litoral.

Lliri de mar

Nom científic | *Pancratium maritimum*

Nom comú | Assutzena, assutzena d'arenal, assutzena marina, lliri de mar, lliri de platja, lliri d'arena, nadala de mar, narcís de mar, nard coronat

Família | Amaril·lidàcies

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | J | A | S | O | N | D |

Espècie pròpia d'ambients salins (halòfita) i adaptada a viure sobre substrat sorrenc (psammòfila). Es caracteritza per les seves espectaculars flors aromàtiques de color blanc. Les fulles són allargades, retorçades i de color verd intens. En el moment de la floració les fulles ja estan seques, però reverdiran durant la tardor. El fruit té forma de càpsula rodona que deixa anar unes llavors negres que semblen petits trossets de carbó. Aquesta planta afavoreix la presència de l'eruga del lliri de mar, una espècie endèmica pròpia dels sistemes dunars i que s'alimenta de la planta. Aquesta eruga correspon a la papallona *Brithys crini*, una espècie nocturna no gaire vistosa i que normalment passa desapercebuda.

Aquesta planta abans era escassa, però actualment és molt fàcil de trobar a les platges del delta del Llobregat gràcies a la protecció de les dunes.

Lot de Creta

Nom científic | *Lotus creticus*

Nom comú | Lot de Creta, herbeta de plata, lot blanc, lot de platja, lotus marí o trèvol femella

Família | Lleguminoses

Distribució | Mediterrània meridional

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | J | A | S | O | N | D |

Planta perenne que va reptant per la sorra. Molt ramificada, es troba densament coberta de petits pèls que la doten d'una coloració més blanquinosa, gairebé platejada. Presenta fulles compostes amb cinc folíols (cadascuna de les divisions d'una fulla composta), tres de grans i dos de més petits. Les flors d'un groc llampant creen grans catifes a les dunes, que la fan molt visible durant la primavera.

És molt present a les platges del delta del Llobregat.

Mansega marina

Nom científic | *Cyperus capitatus*

Nom comú | Mansega marina

Família | Ciperàcies

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | **A** | **M** | **J** | **J** | **A** | S | O | N | D |

Espècie típicament mediterrània i perenne, que es troba sovint a primera línia del front dunar. Té rizomes (tiges subterrànies) que poden aconseguir prou longitud per colonitzar el sistema dunar. Aquesta planta fixa la sorra aportada pel vent. És molt fàcil d'identificar: les tiges surten de la sorra i poden assolir entre 10 i 50 cm d'alçària, i acaben en un cap compacte de color marró ple d'espiguetes. A la base d'aquest cap sorgeixen dues o tres fulles desiguals.

És abundant a totes les platges del delta del Llobregat.

Marèsia

Nom científic | *Maresia nana*

Nom comú | Malcòlmia confusa, marèsia

Família | Crucíferes (brassicàcies)

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos i arenals marítims

Grau d'amenaça | Vulnerable

Època de floració

| G | F | M | **A** | **M** | J | J | A | S | O | N | D |

Petita crucífera de tiges erectes, simples o ramificades de fins a 20 cm, lleugerament blanquinoses ja que estan recobertes de petits pèls estrellats. Forma unes flors petites amb quatre pètals de color blanc al centre i de tonalitats liloses a la resta de la superfície. És una espècie que, per l'estat de conservació, s'ha inclòs als annexos I i II del Catàleg de flora amenaçada de Catalunya.

Rave de mar

Nom científic | *Cakile maritima*

Nom comú | Rave de mar, ravenissa de mar

Família | Crucíferes (brassicàcies)

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos, arenals marítims i platges pedregoses

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | J | A | S | O | N | D |

Planta anual halòfita (adaptada a medis salins). La reconeixem per les seves petites flors de tons blancs o violacis que podem observar durant tot l'any. Les fulles són carneses de color verd. És força abundant a les platges. Els mariners la feien servir antigament per combatre l'escorbut, ja que és una planta rica en vitamina C.

És freqüent a totes les platges del delta de Llobregat.

Silene

Nom científic | *Silene nicaeensis*

Nom comú | Silene, silene de platja

Família | Cariofil·làcies

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | **A** | **M** | J | J | A | S | O | N | D |

Planta d'entre 20 i 60 cm d'alçària, les tiges, ascendeixen ramificades des de la base, són glanduloses i, com altres espècies vegetals del sistema dunar, estan recobertes de petits pèls, que li mantenen el nivell d'humitat que necessita. Les fulles presenten tonalitats verdes i morades. Les flors són petites i presenten cinc pètals lliures de tonalitats rosades i blanques.

No és gaire abundant, però tampoc rara: es pot observar fàcilment a les platges de Viladecans.

Violer de mar

Nom científic | *Matthiola sinuata*

Nom comú | Violer de mar, violer de platja, violer marí, violer vermell, violeta de mar

Família | Crucíferes (brassicàcies)

Distribució | Pluriregional

Hàbitat | Platges i dunes, sòls arenosos

Època de floració

| G | F | M | A | **M** | J | J | **A** | **S** | O | N | D |

Planta adaptada a viure sobre substrat sorrenc (psammòfila). Pot arribar a fer 40 cm i presenta fulles molt dividides amb el contorn lleugerament ondulat i recobertes de petits pèls. Les flors estan formades per quatre pètals disposades en creu i de color violeta rosat. Els fruits són allargats en forma de càpsula.

Violeta de mar

Nom científic | *Malcolmia littorea*

Nom comú | Alhelí de mar, malcòlmia litoral, violeta de mar, viola marítima

Família | Crucíferes

Distribució | Mediterrània

Hàbitat | Dunes i arenals marítims

Època de floració

| G | F | M | A | M | J | J | A | S | O | N | D |

Petita planta perenne amb tiges que creixen entre 10 i 40 cm d'alçària. Les flors estan formades per quatre pètals de color blanc o porpra de diferents tonalitats, sovint amb el centre de color blanc. Fa magnífiques floracions entre maig i juny.

És molt abundant en algunes zones de Castelldefels.

Vegetació dunar

Vegetació dunar

Vegetació dunar

Referències

- Bolòs, O.; Vigo, J. (2005). *Flora manual dels Països Catalans*. 3a edició. Barcelona: Editorial Pòrtic.
- *Catàleg de flora amenaçada de Catalunya*, Resolució AAM/732/2015, de 9 d'abril. Generalitat de Catalunya.
- Centre internacional d'investigació dels recursos costaners (2013). *Llibre verd de l'estat de la zona costanera a Catalunya*. Barcelona: Departament de territori i sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.
- Ley, C.; Gallego, J. B.; Vidal, C. (2007). *Manual de restauración de dunas costeras*. Madrid: Dirección General de Costas. Ministerio de Medio Ambiente.
- Sanjaume, E.; Gracia, F. J. (2011). *Las dunas en España*. Cádiz: Sociedad Española de Geomorfología.
- López, J. C. (2010). *Les plantes de la platja de Castelldefels*. Castelldefels: Ajuntament de Castelldefels.
- *Llista Vermella d'espècies amenaçades de la UICN*. Unió Internacional per a la Conservació de la Natura.
- *Pla de millora de la biodiversitat* (2018). Àrea Metropolitana de Barcelona.
- *Unitats de la cartografia dels hàbitats d'interès comunitari a Catalunya* (2018). Versió 2. Departament de Territori i Sostenibilitat de Catalunya.
- Gonzalez, V.; Hoyo, del R.; Seguí, J. M.; Valverde, A. (2016). *Flora vascular del delta del Llobregat*. Barcelona: Institució Catalana d'Història Natural.
- Flora catalana: <http://www.floracatalana.net/>
- Universitat de les Illes Balears. Herbari virtual del mediterrani occidental: <http://herbarivirtual.uib.es/>

Fotografies

- Alba Barrera, Servei de Platges de l'AMB: totes les fotografies excepte les que consten a continuació.
- Carlos López: pàgines 17 i 28.
- Robert Ramos: pàgines 2, 13, 38 i 39.
- Consorci del Delta del Llobregat: pàgina 23.
- CC BY-SA 4.0: pàgines 16 (Ana Júlia Pereira), 29 (Jean.claude) i 33 (Zeynel Cebeci).

www.amb.cat

Edició i coordinació

Àrea Metropolitana de Barcelona

Continguts

Àrea Metropolitana de Barcelona

Barcelona, abril 2022

